

המשפט המחובר –

חזרה והעמקה

המשפט המחובר – הגדרה ומבנה

- משפט מחובר (איחוי) הוא צירוף של משפטים עצמאיים – שניים או יותר – כך שלכל אחד מהם נושא ונשוא.
- המשפטים המרכיבים את המשפט המחובר נקראים איברים: איבר א', איבר ב', איבר ג' ... וכו'
- במשפטים מחוברים ניתן למצוא מילות חיבור. מילות החיבור מצטרפות לאיבר האחרון במשפט.

להלן כמה דוגמות:

איבר א' איבר ב'
 נו' + נש' נושא נשוא
 הצלחתי בבחינה, !המורה שיבחה אותי בפני הוריי. (וי"ו החיבור)

איבר א' איבר ב'
 נושא נושא נושא נשוא
 הטמפרטורות במישור החוף ירדו, היס ייעשה גְּבֵה-גלים,

איבר ג'
 נושא נשוא
 !הרוחות יתגברו. (וי"ו החיבור)

וכך מתאר המדרש את מעמד מתן תורה, עת נתן אלוהים את התורה לבני ישראל:

איבר א'	איבר ב'	איבר ג'
ציפור לא צייץ,	עוף לא פרח,	שור לא געה,
איבר ד'	איבר ה'	
אופנים לא עפו,	שרפים לא אמרו "קדוש",	
איבר ו'	איבר ז'	
הים לא נזדעזע,	הבְּרִיּוֹת לא דיברו,	
איבר ח'		
אלא העולם שותק ומחריש. (מילת חיבור : אלא)		

פיסוק המשפט המחובר

- בדרך כלל יבוא פסיק בין האיברים.

סיפרנו את האמת, למרות זאת לא האמינו לנו.

בעקבות המבצע תבוטל הבחינה, או יינתן מועד נוסף בחודש הבא.

- כאשר האיבר השני הוא קצר, ניתן לוותר על הפסיק שלפניו.

אתמול בבוקר רצתי לבית הספר ומעדתי.

אכלנו ושבענו.

דנה אספה את חפציה ויצאה.

קשרים לוגיים במשפט מחובר

- למשפטים מחוברים קשרים לוגיים שונים: הוספה, סיבה ותוצאה, ויתור והסתייגות, ניגוד, השוואה/עימות, תכלית, זמן, ברירה או ביאור.

- מילת חיבור במשפט מחובר נתון מצביעה על קשר לוגי מסוים, אך אותה מילת חיבור עשויה להצביע על קשרים לוגיים שונים במשפטים שונים.

להלן כמה דוגמות:

בשל העיצומים לא יקבלו העובדים קהל, ואף לא יינתן מענה טלפוני.
קשר לואי: הוספה

התלמידה המצטיינת הפגינה אחריות ומסירות, על-כן החלטנו להעניק
לה את פרס ההתנדבות לשנה זו. **קשר לואי: סיבה ומזל**

חל שיפור ברמת התחזוקה של בתי הספר ברחבי העיר, אף על פי כן
טרם תוקנו כל ליקויי הבטיחות. **קשר לואי: ויתור והסת"אות**

החלטנו לשפץ את הבית, לשם כך שכרנו את שירותיו של קבלן
שיפוצים. **קשר לואי: תכלית**

צננו את העוגיות כעשר דקות לאחר האפייה, לאחר מכן פזרו עליהן
אבקת סוכר. **קשר לואי: זמן**

האנגלים מקדשים את המסורת, ואילו הצרפתים חוגגים את
המודרניות. **קשר לואי: השוואה**

- מילת קישור אחת עשויה להצביע על קשרים לוגיים שונים במשפטים שונים.

1. אתמול יצאנו למסע קניות, וְאכלנו במסעדה.

קשר פואי: הוספה

2. דנה אוהבת תבלינים באוכל, וְרותי לא סובלת אוכל מתובל.

קשר פואי: ניגוד

3. הצלחתי בבחינה, וְהמורה שיבחה אותי בפני הוריי.

קשר פואי: סיבה ותוצאה

4. קילפתי את הירקות, וְהוספתי אותם למרק.

קשר פואי: זמן

סדר האיברים במשפט מחובר

- **בין האיברים מתקיים יחס של תלות**

כאשר בין האיברים במשפט מחובר מתקיים יחס של תלות (למשל, תלות של זמן, תלות של סיבה ותוצאה וכו'), לא ניתן להחליף את סדר האיברים.

איבר א

איבר ב

החלטנו לשפר את מראה הכיתה שלנו, לשם כך מינינו ועדת קישוט.

במשפט זה מתקיים יחס של תלות בין האיברים (תכלית), ולכן המשפט X מינינו ועדת קישוט, לשם כך החלטנו לשפר את מראה הכיתה שלנו. – אינו תקין.

מסקנה: לא ניתן להחליף את סדר האיברים במשפט זה.

● בין האיברים מתקיים יחס של הקבלה

כאשר בין האיברים במשפט מחובר מתקיים יחס של הקבלה, למשל בהשוואה או בהוספה, סדר האיברים הוא חופשי, כלומר ניתן להחליף את סדר האיברים מבלי לשנות את משמעות המשפט. לדוגמה,

איבר ב

איבר א

בישראל נוהגים בצד ימין, לעומת זאת באוסטרליה נוהגים בצד שמאל.

במשפט זה מתקיים יחס של הקבלה (השוואה), ולכן המשפט

איבר ב

איבר א

באוסטרליה נוהגים בצד שמאל, לעומת זאת בישראל נוהגים בצד ימין. ✓

הוא תקין.

מסקנה: סדר האיברים במשפט זה הוא חופשי.

אך, אבל, אולם – ניגוד או ויתור?

- מילות החיבור **אך, אבל, אולם** יכולות להצביע על קשר לוגי של **ניגוד** או של **ויתור**. כיצד נדע לזהות את הקשר הלוגי במקרים אלה?
– על פי סדר האיברים, כמובן.

קשר לוגי של **ניגוד** מקיים יחס של **הקבלה**, ולכן **סדר האיברים** הוא **חופשי**. לעומת זאת, קשר לוגי של **ויתור** מקיים יחס של **תלות**, ולכן **לא ניתן להחליף את סדר האיברים**.

אני אוהב עוגות שוקולד, אבל רותי אוהבת עוגות גבינה.

(=רותי אוהבת עוגות גבינה, אבל אני אוהב עוגות שוקולד.)

יחס *le* הקבלה – סדר האיברים חופשי – נ'אד

רותי אוהבת עוגות גבינה, אבל היא נמנעת מהן בגלל רגישותה לחלב.

יחס *le* תלות – לא ניתן להחליף את סדר האיברים – ויתור